

<https://doi.org/10.26565/2075-1893-2026-43-06>
УДК: 911.3:332.1:331.5:37

Олександр Думнов*

здобувач третього рівня вищої освіти ОНП «Географія»; e-mail: oleksandr.dumnov@student.karazin.ua;
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7002-3558>

Катерина Сегіда*

доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства імені Костянтина Немця; e-mail: kateryna.sehida@karazin.ua; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1122-8460>

*Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна.

Кон'юнктура регіональних ринків праці України: освітньо-кваліфікаційний вимір

Метою статті є оцінка кон'юнктури регіональних ринків праці України на основі аналізу відповідності структури попиту і пропозиції робочої сили та виявлення просторових особливостей їхнього прояву.

У статті проаналізовано структуру попиту і пропозиції робочої сили за освітньо-кваліфікаційними характеристиками, досліджено роль освітнього потоку у відтворенні дисбалансів, а також оцінено просторову диференціацію ринку праці на прикладі найбільших міст України з використанням системи індикаторів, таких як Індекс структурної невідповідності, Регіональний індекс напруженості ринку праці, Інтегральний індекс невідповідності тощо. Інформаційну базу сформовано шляхом інтеграції даних Державної служби статистики України, Державної служби зайнятості, аналітики Work.ua, матеріалів міжнародних організацій і урядових документів. Встановлено, що попит зосереджений у сегменті прикладних, технічних і виробничих компетенцій, тоді як пропозиція формується переважно за рахунок осіб із вищою освітою. Розрахований індекс структурної невідповідності свідчить про стійкий, але помірний дисбаланс. Доведено, що освітньо-кваліфікаційна невідповідність має відтворювальний характер і посилюється інерційністю освітньої системи та низькою готовністю населення до перекваліфікації. Виявлено виражену просторову диференціацію ринку праці та обґрунтовано типологію регіональних ринків. Встановлено, що зі зниженням індексу напруженості ринку праці зростає рівень невідповідності.

Висновки і подальші дослідження. Зроблено висновок, що ринок праці України функціонує в умовах просторово та структурно диференційованого дефіциту відповідних навичок, що потребує узгодження розвитку системи освіти, політики зайнятості та регіонального відновлення.

Ключові слова: ринок праці, кон'юнктура ринку праці, освітньо-кваліфікаційна невідповідність, регіональні ринки праці, людський капітал, просторові диспропорції, попит і пропозиція праці, Україна.

Як цитувати: Думнов О., Сегіда К. Кон'юнктура регіональних ринків праці України: освітньо-кваліфікаційний вимір. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2026. Вип. 43. С. 53–61. <https://doi.org/10.26565/2075-1893-2026-43-06>

In cites: Dumnov O., Sehida K. (2026). Conjunction of regional labour markets in Ukraine: The educational and qualification dimension. *The problems of continuous geographical education and cartography*, (43), 53–61. <https://doi.org/10.26565/2075-1893-2026-43-06> (in Ukrainian)

Вступ. Ринок праці України в умовах повномасштабної війни зазнав глибоких трансформацій, що проявляються у зміні територіальної організації зайнятості, структурі попиту на робочу силу та характеристиках пропозиції. Масові міграційні процеси, релокація бізнесу, руйнування економічної інфраструктури та посилення регіональної диференціації суттєво вплинули на формування кон'юнктури ринку праці, зумовивши нові форми дисбалансів.

Особливої актуальності набуває освітньо-кваліфікаційний аспект цих трансформацій, оскільки саме він визначає якісну відповідність між потребами економіки та характеристиками робочої сили. У сучасних умовах проблема полягає не лише у кількісному дефіциті працівників, а передусім у невідповідності їхніх компетенцій структурі попиту, що посилюється інерційністю освітньої системи та обмеженою професійною мобільністю населення. Таким чином, дослідження освітньо-кваліфікаційного виміру кон'юнктури регіональних ринків праці України є актуальним як з наукового, так і з практичного погляду, оскільки дозволяє ідентифікувати ключові дисбаланси, визначити їх просторові закономірності та обґрунтувати напрями підвищення ефективності політики зайнятості й розвитку людського капіталу в умовах відновлення економіки.

Вихідні передумови. Проблематика ринку праці України є міждисциплінарною і розглядається в межах економіки праці, соціальної економіки, демографії, публічного управління, суспільної географії та інш. У публікаціях останніх років особливу увагу приділено трансформаціям зайнятості, регіональним диспропорціям, професійно-кваліфікаційним дисбалансам, взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг, а також адаптації трудового потенціалу до умов війни та повоєнного відновлення. Окремий напрям становлять дослідження професійно-кваліфікаційних диспропорцій. В. Антонюк, І. Підоричева та В. Ляшенко розглядають кадрове забезпечення економіки як ключову передумову структурної трансформації, підкреслюючи дефіцит кадрів і невідповідність кваліфікацій потребам роботодавців [1]. Значна частина наукових праць присвячена взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг. З. Бараник і Ю. Кикош обґрунтовують необхідність узгодження структури освітньої підготовки з потребами економіки [2]. Подібну проблематику розвиває В. Палехова, яка акцентує увагу на розриві між формальною освітою та реальними вимогами роботодавців [12]. У контексті війни проблема узгодження освіти й ринку праці набуває особливої актуальності. В. Устименко та Р. Джабраїлов аналізують правові механізми подолання дисбалансів між ринком праці та освітніми послугами [15]. В. Ковтунець розглядає сучасні вимоги до освітніх і професійних кваліфікацій, наголошуючи на важливості компетентнісного підходу [9]. Важливе значення має концепція освітньо-кваліфікаційної

невідповідності. Л. Ільч аналізує її як системну характеристику сучасного ринку праці, пов'язану з невідповідністю компетенцій і вимог до працівників [8]. Узагальнення попередніх досліджень дозволяє виділити кілька підходів: економіко-статистичний, структурно-кваліфікаційний, інституційний і суспільно-географічний. Водночас існуючі дослідження здебільшого зосереджені на економічних або інституційних аспектах функціонування ринку праці, тоді як просторовий вимір освітньо-кваліфікаційної невідповідності та її прояви на рівні регіональних ринків праці залишаються недостатньо розкритими, що обумовлює необхідність кон'юнктурного аналізу з освітньо-кваліфікаційною структурою у просторовому вимірі.

Мета статті – оцінити кон'юнктуру регіональних ринків праці України на основі аналізу відповідності структури попиту і пропозиції робочої сили та виявлення просторових закономірностей формування освітньо-кваліфікаційної невідповідності. Для досягнення цієї мети поставлено наступні **завдання**: проаналізувати структуру попиту на робочу силу за професійно-кваліфікаційними характеристиками; оцінити структуру пропозиції праці з урахуванням освітнього рівня та поведінкових особливостей шукачів роботи; дослідити роль освітнього потоку у відтворенні дисбалансів на ринку праці; запропонувати систему індикаторів оцінки освітньо-кваліфікаційної невідповідності; виявити просторові закономірності формування кон'юнктури ринку праці на прикладі найбільших міст України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кон'юнктура ринку праці трактується як поточна конфігурація попиту, пропозиції, зарплатних очікувань, рівня конкуренції за вакансії та швидкості закриття робочих місць [7, 14]. Освітньо-кваліфікаційний аспект означає не просто частку людей із тією чи іншою освітою, а збіг або розрив між профілем освітньої підготовки та фактичною структурою робочих місць у регіоні. Саме це відповідає класичній для регіональних досліджень логіці «професійного ядра» регіону та нерівномірності підготовки кадрів щодо потреб роботодавців [3, 14]. Визначення освітньо-кваліфікаційних особливостей та диспропорцій на ринку праці передбачає, що ринок праці оцінюється через відповідність робочого місця та навичок; зарахування, випуск, ваучери, перекваліфікація й готовність до зміни професії розглядаються як механізми відтворення або пом'якшення дисбалансу; воєнний ризик, урбанізація, міграція, релокація бізнесу й транспортна доступність впливають на географію попиту й пропозиції на ринку праці [13].

Аналітика до війни вже фіксувала автономність траєкторій розвитку освіти та ринку праці. У дослідженні 2019 року про освітньо-кваліфікаційні диспропорції регіонального ринку праці показано,

що система підготовки робітничих кадрів у промисловому регіоні не забезпечувала відповідності попиту; аналітика у 2024–2025 роках констатує, що війна, переміщення населення, мобілізація і руйнування інфраструктури лише поглибили цей розрив [3, 20].

Емпіричну основу формують аналітичні звіти Державної служби зайнятості та міжнародних організацій. Зокрема, дослідження ринку праці 2024–2025 рр. засвідчує дефіцит кваліфікованих кадрів, зростання попиту на робітничі професії та труднощі підбору персоналу [6, 17]. Аналіз зареєстрованого безробіття демонструє високий освітній рівень безробітних і водночас структурну невідповідність між професійними очікуваннями та потребами роботодавців [6, 17].

Враховуючи, що після березня 2022 року повні офіційні регіональні дані щодо безробіття та економічної неактивності не публікувалися, відсутні повні регіональні матриці, ці показники розглядаємо як опосередковані індикатори (наближені показники), а не як остаточні офіційні оцінки. Інформаційну базу дослідження сформовано шляхом інтеграції різних типів джерел даних: довоєнний структурний фон – з матеріалів Державної служби статистики України [6], оперативний післявоєнний стан – з адміністративних даних Державної служби зайнятості [4, 5], відкритої аналітики Work.ua [18, 19],

коефіцієнти вступу як опосередкований індикатор майбутнього освітнього потоку; ваучери, професійне навчання й працевлаштування через службу зайнятості як опосередкований індикатор інституційної відповіді на дефіцит навичок; дані про ВПО, біженців і релокацію бізнесу як опосередкований індикатор просторового тиску на ринок праці. Узагальнюючи, кон'юнктура регіональних ринків праці у дослідженні розглядається як результат взаємодії чотирьох взаємопов'язаних підсистем: попиту на робочу силу; пропозиції робочої сили; освітнього потоку як механізму відтворення; поведінкових та просторових обмежень адаптації. Саме невідповідність між цими підсистемами формує освітньо-кваліфікаційний дисбаланс ринку праці.

Для вимірювання невідповідності кон'юнктури ринку праці за освітньо-кваліфікаційною ознакою доцільно поєднувати такі показники, як структурна відповідність між часткою вакансій і часткою резюме або випускників за групами професій/спеціальностей; співвідношення вакансій до резюме, вакансій до зареєстрованих безробітних, швидкість закриття вакансій, зарплатні премії, що можна трактувати як напруженість ринку; воєнний ризик, міграційний тиск, концентрація ВПО, релокація бізнесу, урбанізація й транспортна доступність як чинники просторових змін [22]. У прикладному розрахунку використовуємо такий набір формул:

$$SMI_r = \frac{1}{2} \sum_k |D_{rk} - S_{rk}|$$

де D_{rk} – частка попиту в регіоні r за професійною/освітньою групою k , а S_{rk} – відповідна частка пропозиції

$$T_r = \frac{V_r}{R_r} \quad \text{або} \quad T_r = \frac{V_r}{U_r}$$

де V_r – вакансії, R_r – резюме, U_r – зареєстровані безробітні

де SMI – індекс невідповідності, T_r – регіональний індекс кон'юнктури

$$EMI_r = \frac{SMI}{T_r}$$

$$B_{rk} = D_{rk} - S_{rk}$$

де позитивне B_{rk} означає дефіцит, а від'ємне – надлишок

просторові та соціальні обмеження – з матеріалів Світового банку [20–22], Міжнародної організації праці [18, 19], а також макроекономічного фону від Національного банку України [11] та програм релокації від Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України [10].

Методично важливо, що після початку повномасштабної війни немає єдиного суцільного набору офіційних регіональних показників для всіх необхідних зрізів. Тому в роботі застосовано такі заміники: міські дані вакансій/резюме на платформі Work.ua як опосередкований індикатор ядра обласного ринку; зарахування вступників і регіональні

Впродовж 2022–2026 роках ринок праці перейшов у режим воєнної адаптації. За урядовою Стратегією, чисельність населення скоротилася з 42 млн осіб у січні 2022 року до 35,8 млн у липні 2024-го, з них лише 31,1 млн проживали на підконтрольній території [13]. Водночас оцінка Міжнародної організації міграцій фіксує 3,7 млн ВПО, майже 6 млн українців у Європі. Такий просторовий перерозподіл змінив пропозицію праці.

У 2025 році адміністративні дані Державної служби зайнятості відображають загальні параметри попиту і пропозиції на ринку праці. Зокрема, у червні 2025 року роботу шукали 628 тис. осіб, з

яких 230 тис. були зареєстрованими безробітними. Водночас структура попиту має виражений прикладний характер: 44% вакансій зосереджено у переробній промисловості, продажах, сфері обслуговування, логістиці та медицині, при цьому 50% вакансій орієнтовані на кваліфікованих робітників і ще 29% — на професіоналів і фахівців. Середній рівень заробітної плати у вакансіях служби зайнятості становив близько 24 тис. грн. Це підтверджує домінування середньокваліфікованих і прикладних сегментів, а також збереження дефіциту кадрів у виробництві, інженерії та логістиці [5].

Платформені дані Work.ua дозволяють деталізувати просторову концентрацію попиту. На початку 2025 року 34% усіх вакансій припадало на Київ і область, по 9% — на Львівську та Дніпропетровську Regions, 6% — на Одеську, 3% — на Харківську. Загалом близько 60% вакансій було зосереджено у п'яти найбільших регіональних вузлах, що свідчить про високу територіальну концентрацію ринку праці. У травні 2025 року загальна кількість вакансій на платформі досягла 106 846, при цьому у структурі попиту домінували «робочі спеціальності та виробництво» [18]. Водночас динаміка 2025–2026 років демонструє асиметрію між попитом і пропозицією: кількість нових резюме систематично перевищує кількість вакансій. Це формує подвійний ефект: у найбільших центрах економічної активності посилюється конкуренція серед шукачів із вищою освітою, тоді як у виробничих, технічних і лінійних сегментах дефіцит кадрів зберігається. Додатково важливо, що формальне зниження рівня безробіття (з 21,1% у 2022 році до 11,3% у 2025 році) не супроводжується відповідним підвищенням якості зайнятості. За оцінками Світового банку, наприкінці 2024 року лише 11,3% працівників були зайняті на роботах, що відповідали їхньому освітньому рівню, що свідчить про переважно кількісний характер адаптації ринку праці [13].

Попит має чітко виражений професійний профіль. У лютому 2025 року п'ять провідних категорій вакансій дали 44% усіх пропозицій роботи: робітничі спеціальності й виробництво – 16 703 вакансії, сфера обслуговування – 14 535, продажі та закупівлі – 12 450, роздрібна торгівля – 11 392, логістика/склад/ЗЕД – 10 314. У січні–лютому 2026 року за даними служби зайнятості найчастіше шукали водіїв, продавців продовольчих товарів та підсобних робітників. Отже, ядро попиту формують конкретні функціональні кваліфікації [18]. Розподіл пропонованої заробітної плати також регіонально поляризований. У квітні 2026 року середня зарплата у вакансіях становила 28,7 тис. грн по Україні, 34 тис. грн у Києві, 30 тис. грн у Львові, 27,5 тис. грн у Дніпрі, 27 тис. грн в Одесі, 25 тис. грн у Харкові та 25 тис. грн у Вінниці. Зарплата тут виконує подвійну роль: компенсує дефіцит кадрів і водночас маркує просторову нерівність можливостей [19].

За освітнім рівнем пропозиція праці виглядає суперечливо. З одного боку, серед зареєстрованих безробітних велика частка людей із вищою освітою; з іншого – служба зайнятості й бізнес фіксують гострий брак саме виробничих, інженерних, медичних та логістичних компетенцій. У Стратегії зайнятості прямо зазначено, що станом на грудень 2024 року бізнес найгостріше відчував дефіцит на виробництві, в інженерії та логістиці, а на початку 2022 року рівень зайнятості випускників ЗВО становив лише 59% [13]. Поведінка шукачів роботи не повністю збігається зі структурою вакансій. За аналітикою Work.ua, у 2024–2025 роках найбільшу конкуренцію створювали шукачі в ІТ, маркетингу, дизайні, керівництві, дистанційній роботі; водночас найменша конкуренція спостерігалась у вакансіях зі сфери обслуговування, медицини, робітничих професій та на лінійних операційних посадах, що означає одночасне співіснування надлишку у частині «офісних/цифрових» і «загальних» профілів та дефіциту у прикладних і сервісно-виробничих компетенціях [19]. Освітній потік відтворює цей розрив, зокрема за урядовою Стратегією, лише близько 15% випускників шкіл обирають професійну освіту і близько 20% – фахову передвищу; результати вступної кампанії 2025 року показали зміщення попиту вступників у бік невиробничих спеціальностей. Водночас коледжний сегмент уже демонструє часткове пристосування: серед найпопулярніших зарахувань 2025 року в коледжах були медсестринство, менеджмент, автомобільний транспорт, електрична інженерія, будівництво, харчові технології, облік. Але цей зсув поки що недостатній, щоб швидко закрити попит на робітничі та технічні кваліфікації [13]. Важливо зазначити, що лише 11,3% працівників наприкінці 2024 року працювали на роботах, що відповідали їхньому освітньому рівню; до лютого 2022 року цей показник і так був низьким – 17,0%. Водночас у 2025 році 13,1% дорослих працездатного віку повідомляли про втрату роботи, а просторові нерівності у доходах, доступних роботах і добробуті поглиблювалися. Отже, диспропорції в Україні має не лише професійний, а й чітко виражений територіальний характер [20]. Згідно зі Стратегією зайнятості, чисельність населення скоротилася з 42 млн до 35,8 млн; 74% компаній повідомляють про нестачу персоналу; при цьому резерв робочої сили містить велику частку економічно неактивного населення. За ІОМ, у серпні 2024 року всередині країни було приблизно 3,669 млн ВПО, з найбільшою концентрацією у Харківській, Дніпропетровській, Київській областях і Києві; 30% ВПО проживали у прифронтових локаціях [13], що створює подвійний тиск: одні регіони втрачають кадри, інші – отримують додаткову пропозицію, яка не завжди збігається зі структурою наявних робочих місць. Найновіша оцінка потреб відновлення Світового банку підкреслює, що збитки й потреби

концентруються у прифронтових областях і великих агломераціях, а критичною умовою відновлення є подолання обмежень ринку праці та забезпечення кращої відповідності між структурою виробництва, наявними навичками й вимогами «зеленої» та цифрової трансформації; отже, проблема не зводиться до «потрібно більше працівників», а полягає у потребі працівників конкретного профілю в конкретних місцях. [21]. Щодо часової динаміки, з одного боку, рівень безробіття за урядовими оцінками знизився з 21,1% у 2022 році до 18,2% у 2023-му, 13,1% у 2024-му та 11,3% у жовтні 2025 року. З іншого боку, швидше відновлюється той сегмент ринку, де попит концентрується у великих центрах, тоді як освітня система та механізми перекваліфікації реагують повільніше, а прифронтові області залишаються в умовах особливої кадрової напруги [13]. У 2025 році найкраще доступне відкрите зіставлення дають адміністративні дані ДСЗ. Серед шукачів роботи 44% мали вищу освіту, 35% – професійно-технічну. Водночас 50% усіх вакансій були орієнтовані на кваліфікованих робітників, а ще 29% – на професіоналів і фахівців. Якщо перетворити професійні групи вакансій на освітній індикатор, виникає чіткий розрив між «дипломною» пропозицією і прикладним попитом [5]. Структурний індекс невідповідності для 2025 року в найпростішому наближенні становить 0,15 (табл. 1), відповідно, ринок праці має стійкий освітньо-кваліфікаційний переки, який системно відтворює дефіцит ПТО/технічних спеціальностей. Узагальнення співвідношення попиту і пропозиції за освітньо-кваліфікаційними групами дозволяє перейти до кількісної оцінки структурної невідповідності, результати якої подано в таблиці 1.

Отримане значення SMI на рівні 0,15 (табл. 1) свідчить про наявність стійкого, але не критичного освітньо-кваліфікаційного дисбалансу. Водночас його структура є асиметричною: дефіцит зосереджений у сегменті прикладних і технічних кваліфікацій, тоді як надлишок формується у сфері вищої освіти. Це вказує на системний характер невідповідності, пов'язаний із інституційною інерцією ос-

вітньої системи.

Іншим важливим виміром освітньо-кваліфікаційної невідповідності є формування освітнього потоку, який визначає майбутню структуру пропозиції робочої сили. За наявними даними, лише близько 15% випускників закладів загальної середньої освіти обирають професійну (професійно-технічну) освіту, тоді як приблизно 20% вступають до закладів фахової передвищої освіти. Результати вступної кампанії 2025 року свідчать про подальше зміщення освітніх пріоритетів у бік невиробничих спеціальностей. Водночас структура зарахувань до закладів фахової передвищої освіти демонструє наявність як ринково релевантних напрямів підготовки – зокрема медсестринства, автомобільного транспорту, електричної інженерії, будівництва, харчових технологій, – так і значної частки спеціальностей управлінсько-економічного профілю (менеджмент, фінанси, облік, офісна справа), які традиційно характеризуються високою конкуренцією на ринку праці. Таким чином, сформований освітній потік не відображає повної невідповідності потребам ринку праці, однак має змішаний характер: він частково відповідає структурі попиту за напрямками підготовки, проте є недостатнім за масштабами у сегменті прикладних і технічних спеціальностей та деформованим під впливом освітніх преференцій вступників. Освітньо-кваліфікаційна невідповідність на ринку праці посилюється низьким рівнем готовності населення до професійної мобільності та перекваліфікації. Відповідно до урядової Стратегії зайнятості, у 2024 році лише 9% опитаних загалом декларували відкритість до зміни професії. Серед зареєстрованих безробітних 47,2% лише розглядали можливість перекваліфікації, тоді як 29,6% не були готові змінювати вид професійної діяльності, і лише 23,1% висловлювали безпосередню готовність до такої зміни з метою працевлаштування [13]. Таким чином, освітньо-кваліфікаційна невідповідність має відтворювальний характер: вона формується не лише внаслідок поточної структури попиту, а й закріплюється через інерційність освітніх траєкторій та обмежену готовність до професій-

Таблиця 1 / Table 1

**Показники попиту та пропозиції за освітньо-кваліфікаційним рівнем, 2025
(складено та обраховано за [18, 19])**

Demand and supply indicators by educational attainment level, mismatch index, 2025 [18, 19]

Освітньо-кваліфікаційний рівень	Попит, 2025	Пропозиція, 2025	Баланс
Вища / фахова передвища освіта	29% вакансій (професіонали + фахівці)	44% шукачів роботи	надлишок пропозиції
Професійна освіта / ПТО	50% вакансій (кваліфіковані робітники)	35% шукачів роботи	дефіцит пропозиції
Загальна середня / коротке навчання / інші	21% вакансій	21% шукачів роботи	відносна рівновага

$$SMI = \frac{1}{2} \sum_k |D_k - S_k| = \frac{1}{2} (|0.29 - 0.44| + |0.50 - 0.35| + |0.21 - 0.21|) = 0.15$$

ної мобільності. Навіть за наявності інституційних механізмів корекції навичок, зокрема через систему освіти або державні програми сприяння зайнятості, зберігається значна поведінкова інерція, що обмежує ефективність адаптації робочої сили до змін у структурі попиту.

Якщо попередній аналіз дозволив виявити структурний характер освітньо-кваліфікаційної невідповідності, то подальший крок полягає у виявленні її просторової диференціації. У першому наближенні оцінка відповідності освітньо-кваліфікаційної складової кон'юнктури регіональних ринків праці на прикладі найбільших міст України, з використанням запропонованих індексів, які слугують аналітичним інструментом, свідчить про низку особливостей (табл. 2).

На столицю припадає 34% усіх вакансій у масиві Work.ua. За абсолютними показниками це відповідає 18,8 тис. нових вакансій при 34,0 тис. нових резюме, що формує найвище серед досліджуваних міст значення індексу напруженості ($T_r = 0,55$), який свідчить про відносно кращу збалансованість попиту і пропозиції порівняно з іншими містами. Водночас інтегральний індекс невідповідності ($EMIr = 0,27$) вказує на наявність конкуренції саме у сегменті «дипломної» робочої сили, тобто серед осіб із вищою освітою, що не повністю відповідає структурі попиту. Таким чином, для столиці характерна ситуація поєднання високої економічної активності з якісними дисбалансами у структурі навичок. Інша модель спостерігається у Львові та Одесі, де значення T_r є однаковим (0,35), однак їх функціональна роль у системі ринку праці відрізняється. Львів, виступаючи ключовим центром релокації бізнесу та внутрішньої міграції, акумулює значну кількість резюме (12,4 тис.) при відносно меншому обсязі вакансій (4,3 тис.), що формує підвищений рівень невідповідності ($EMIr = 0,43$), що зумовлений надлишковою пропозицією, зокрема з боку внутрішньо переміщених осіб, за одночасно-

го дефіциту прикладних і технічних кваліфікацій. Аналогічне значення $EMIr$ в Одесі (0,43) має іншу природу: тут дисбаланс формується не стільки через надлишок пропозиції, скільки через специфіку попиту у сервісно-логістичному секторі, що потребує мобільних і практично орієнтованих працівників. Отже, однакові значення інтегрального індексу можуть відображати різні типи невідповідності. Дніпро займає проміжну позицію з точки зору збалансованості ринку праці ($T_r = 0,43$; $EMIr = 0,35$). Як індустріально-логістичний центр, місто демонструє відносно кращу відповідність попиту і пропозиції, однак зберігається дефіцит технічних і виробничих кваліфікацій, що свідчить про структурний характер дисбалансу, коли кількісна рівновага частково досягається, але якісна відповідність залишається недостатньою. Найбільш проблемною є ситуація у Харкові, де індекс напруженості є найнижчим ($T_r = 0,31$), а інтегральний показник невідповідності – найвищим ($EMIr = 0,48$). Така конфігурація свідчить про поєднання низької інтенсивності попиту з високим рівнем латентної невідповідності. Прифронтний статус міста, руйнування економічної інфраструктури, безпекові ризики та обмежена мобільність населення формують специфічний тип ринку праці, де дисбаланси мають не лише структурний, а й глибоко просторовий та інституційний характер. Загалом аналіз підтверджує ключову закономірність: зниження значення T_r (співвідношення вакансій і резюме) супроводжується зростанням $EMIr$, тобто посиленням невідповідності. Водночас характер цієї невідповідності суттєво відрізняється залежно від функціонального типу міста – метрополійного, релокаційного, індустріального чи прифронтного. Таким чином, результати свідчать про те, що освітньо-кваліфікаційний дисбаланс на регіональних ринках праці України має виражений просторовий характер і формується під впливом поєднання економічних, міграційних і безпекових чинників. Використання індексів T_r та $EMIr$ дозво-

Таблиця 2 / Table 2

Показники попиту та пропозиції у найбільших містах України, 2025

(складено та обраховано за [18, 19])

Supply and demand indicators in Ukraine's major cities, 2025 [18, 19]

	Частка вакансій у масиві Work.ua, лютий 2025	Нові вакансії	Нові резюме	T_r	Середня зарплата, квітень 2026	$EMIr$
Київ	34%	18 803	34 012	0,55	34 000 грн	0,27
	великий попит, але і найбільша конкуренція серед дипломної пропозиції					
Львів	9%	4 354	12 397	0,35	30 000 грн	0,43
	relocation-hub; значна пропозиція резюме при дефіциті прикладних кадрів					
Дніпро	9%	3 776	8 688	0,43	27 500 грн	0,35
	індустріально-логістичний ринок із браком технічних кваліфікацій					
Одеса	6%	2 963	8 552	0,35	27 000 грн	0,43
	сервісно-логістичне ядро з підвищеною територіальною потребою в кадрах					
Харків	3%	1 474	4 808	0,31	25 000 грн	0,48
	прифронтний ринок із високою латентною невідповідністю і воєнними бар'єрами					

ляє не лише зафіксувати рівень невідповідності, а й ідентифікувати її типи, що є важливим для розроблення диференційованої політики регулювання ринку праці. Узагальнення результатів дозволяє сформулювати просторову закономірність: із зменшенням значення індексу напруженості ринку праці (Tr) зростає інтегральний показник невідповідності (EMI_r), що відображає перехід від кількісного до якісного дефіциту робочої сили. Водночас тип цієї невідповідності залежить від функціональної ролі регіону.

Отже, проведений аналіз підтверджує, що кон'юнктура регіональних ринків праці України в умовах війни трансформується від переважно структурної до структурно-просторової невідповідності. Освітній фактор виступає ключовим елементом цієї трансформації, визначаючи як якісні характеристики робочої сили, так і можливості її адаптації до змін у попиті.

Висновки. Проведене дослідження показало, що кон'юнктура регіональних ринків праці України в умовах повномасштабної війни трансформувалася від переважно структурних освітньо-кваліфікаційних дисбалансів до структурно-просторової невідповідності, зумовленої міграційними процесами, безпековими обмеженнями та територіальною концен-

трацією економічної активності. Встановлено, що освітньо-кваліфікаційний дисбаланс має системний і відтворювальний характер: попит зосереджений у сегменті прикладних, технічних і виробничих компетенцій, тоді як пропозиція формується переважно за рахунок осіб із вищою освітою. Значення індексу структурної невідповідності свідчить про стійкий, хоча й помірний розрив, що підтримується інерційністю освітньої системи та освітніми перевагами населення. Додатковим чинником виступає низька готовність до перекваліфікації, що обмежує адаптивність робочої сили. Виявлено виражену просторову диференціацію ринку праці, що дозволило виокремити функціональні типи регіонів: метрополійний, релокаційний, індустріально-логістичний, сервісно-логістичний та прифронтний. Доведено, що характер невідповідності залежить від функціональної ролі регіону, тоді як загальна закономірність полягає у зворотному зв'язку між індексом напруженості ринку праці та рівнем невідповідності. Отже, сучасний ринок праці України функціонує не в умовах загального дефіциту робочої сили, а в умовах просторово та структурно диференційованого дефіциту відповідних навичок, що вимагає узгодження розвитку системи освіти, політики зайнятості та регіонального відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк В. П., Підоричева І. Ю., Ляшенко В. І. Кадрове забезпечення економіки України в умовах структурних трансформацій. *Економіка України*. 2024. № 2. С. 3–17. URL: <http://economyukr.org.ua/>.
2. Бараник З. П., Кикош Ю. М. Ринок освітніх послуг і ринок праці: проблеми взаємодії. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2023. № 20. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/45190>.
3. Близнюк В. В., Юрик Я. І. Освітньо-кваліфікаційні диспропорції регіонального ринку праці України. *Економіка і прогнозування*. 2019. № 2. С. 101–117. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2019.02.101>.
4. Державна служба зайнятості України. Аналітика та статистика ринку праці. URL: <https://www.dcz.gov.ua/stat/stattrend>.
5. Державна служба зайнятості України. Діяльність Державної служби зайнятості: січень–листопад 2025 року. Київ, 2025. URL: <https://www.dcz.gov.ua/loaddata/upload/trends/pdf/DCZ%2011M.pdf>.
6. Державна служба статистики України. Офіційний вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Думнов О. Регіональний ринок праці як об'єкт суспільно-географічного дослідження. *Часопис соціально-економічної географії*. 2024. № 37. С. 142–150. DOI: <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2024-37-13>.
8. Ільч Л. М. Освітньо-кваліфікаційний дисбаланс на ринку праці України. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/30553/>.
9. Ковтунець В. В. Освітні та професійні кваліфікації в контексті потреб ринку праці. *Вісник НАПН України*. 2021. № 3. URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/316>.
10. Міністерство економіки України. Програма релокації підприємств. URL: <https://me.gov.ua>.
11. Національний банк України. Макроекономічна аналітика. URL: <https://bank.gov.ua>.
12. Палехова В. А. Освіта і ринок праці: проблеми відповідності. *Економіка та держава*. 2022. № 6. С. 45–50. URL: <https://ed.pdatu.edu.ua/article/view/237699>.
13. Про схвалення Стратегії зайнятості населення України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2026–2028 роках. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/92-2026-%D1%80>.
14. Сегіда К., Думнов О. Кон'юнктура регіонального ринку праці (кейс Харківської області). *Актуальні проблеми та перспективи розвитку регіонів*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 17 березня 2026 року). Рівне: РВЦ МЕРУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2026. С. 219–226.
15. Устименко В. А., Джабраїлов Р. А. Правові засоби подолання дисбалансу між ринком праці та ринком освітніх послуг. *Економічне право*. 2023. № 3. URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/5827>.
16. Helvetas Swiss Intercooperation. Дослідження ринку праці 2024–2025: запит бізнесу, виклики, стратегія впливу. 2025. URL: <https://www.helvetas.org/Publications-PDFs/Eastern-Europe-Caucasus/Ukraine/Social%20Housing%20Reform%20in%20Ukraine/Labor%20Market%20Assessment%202024-2025%20Business%20Demand,%20Challenges,%20Strategy%20For%20Impact-UA.pdf>.
17. Helvetas Swiss Intercooperation. Зареєстроване безробіття в Україні: потреби, особливості, оцінки. 2025. URL: <https://www.helvetas.org/Publications-PDFs/Eastern-Europe-Caucasus/Ukraine/Social%20Housing%20Reform%20in%20Ukraine/Registered%20unemployment%20in%20Ukraine%20needs,%20features,%20assessments-UA.pdf>.

18. Work.ua. Аналітика ринку праці в Україні: динаміка вакансій, конкуренція та структура попиту. URL: <https://www.work.ua/articles/analytics/3547/>.

19. Work.ua. Статистика ринку праці. URL: <https://www.work.ua/stat/>.

20. World Bank. *Listening to Ukraine: Monitoring Living Conditions*. Fall 2025. URL: <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/7a038d8198d79e7979898da40195c73b-0080012025/original/Listening-to-Ukraine-Update-Fall-2025.pdf>.

21. World Bank. Updated Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment (RDNA5). Press release. 23 February 2026. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>.

22. World Bank. Who Will Deliver Recovery? A Lesson from Ukraine on Jobs, Skills, and the Missing Link. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2026/04/09/who-will-deliver-recovery-a-lesson-from-ukraine-on-jobs-skills-and-the-missing-link>

Конфлікт інтересів: автори засвідчують, що, незважаючи на те, що один із авторів статті є членом редакційної колегії цього журналу, процес рецензування, прийняття рішення щодо публікації та редагування проводилися незалежно, без його участі чи впливу. Будь-які потенційні конфлікти інтересів були повністю усунені шляхом зовнішнього контролю процесу.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2026

Стаття рекомендована до друку 25.04.2026

Опубліковано 30.05.2026

Dumnov Oleksandr – Postgraduate student third level of higher education in the specialty “Geography”, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine, e-mail: oleksandr.dumnov@student.karazin.ua; ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7002-3558>

Sehida Kateryna – Doctor of Sciences (Geography), Professor, Head of the Kostyantyn Niemets Department of Human Geography and Regional Studies, V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine, e-mail: kateryna.sehida@karazin.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1122-8460>

CONJUNCTURE OF REGIONAL LABOUR MARKETS IN UKRAINE: THE EDUCATIONAL AND QUALIFICATION DIMENSION

The aim of the article is to assess the conjuncture of regional labour markets in Ukraine based on the analysis of the correspondence between the structure of labour demand and supply and the identification of spatial patterns of mismatch.

The article analyses the structure of labour demand and supply in terms of educational and qualification characteristics, examines the role of the educational pipeline in reproducing imbalances, and evaluates spatial differentiation of the labour market using the example of the largest cities in Ukraine. The analysis is based on a system of indicators, including the Structural Mismatch Index, the Regional Labour Market Tightness Index, and the Integrated Mismatch Index. The empirical base is formed through the integration of data from the State Statistics Service of Ukraine, the State Employment Service, Work.ua analytics, as well as materials from international organizations and government documents.

The results show that labour demand is concentrated in applied, technical, and production-related competencies, while labour supply is largely formed by individuals with higher education. The calculated structural mismatch index indicates a stable but moderate imbalance. It is demonstrated that the educational and qualification mismatch has a reproductive nature and is reinforced by the inertia of the education system and the low willingness of the population to reskill. A pronounced spatial differentiation of the labour market is identified, and a typology of regional labour markets is proposed. It is established that a decrease in labour market tightness is associated with an increase in mismatch. The study concludes that the Ukrainian labour market operates under conditions of spatially and structurally differentiated skill shortages, requiring better alignment between the education system, employment policy, and regional recovery.

Keywords: *labour market; labour market conjuncture; educational and qualification mismatch; regional labour markets; human capital; spatial disparities; labour demand and supply; Ukraine.*

REFERENCES:

1. Antoniuk, V. P., Pidorycheva, I. Yu., & Liashenko, V. I. (2024). Kadrove zabezpechennia ekonomiky Ukrainy v umovakh strukturnykh transformatsii [Human resources provision of the Ukrainian economy under structural transformations]. *Ekonomika Ukrainy*, (2), 3–17. <http://economyukr.org.ua/> [in Ukrainian]
2. Baranyk, Z. P., & Kykosh, Yu. M. (2023). Rynok osvitykh posluh i rynok pratsi: problemy vzaiemodii [Education services market and labour market: Problems of interaction]. *Ekonomichniy visnyk NTUU “KPI”*, (20). <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/45190> [in Ukrainian]
3. Blyzniuk, V. V., & Yuryk, Ya. I. (2019). Osvitno-kvalifikatsiini dysproportsii rehionalnoho rynku pratsi Ukrainy [Educational and qualification disparities of the regional labour market of Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, (2), 101–117. <https://doi.org/10.15407/eip2019.02.101> [in Ukrainian]
4. Derzhavna sluzhba zainiatosti Ukrainy [State Employment Service of Ukraine]. Analitika ta statystyka rynku pratsi [Labour market analytics and statistics]. <https://www.dcz.gov.ua/stat/stattrend> [in Ukrainian]

5. Derzhavna sluzhba zainiatiosti Ukrainy [State Employment Service of Ukraine]. (2025). Diialnist Derzhavnoi sluzhby zainiatiosti: sichen–lystopad 2025 roku [Activities of the State Employment Service: January–November 2025]. <https://www.dcz.gov.ua/loaddata/upload/trends/pdf/DCZ%2011M.pdf> [in Ukrainian]
6. Derzhavna sluzhba statystryky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). Ofitsiyni vebsait [Official website]. <https://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
7. Dumnov, O. (2024). Rehionalnyi rynek pratsi yak ob'ekt suspilno-heohrafichnoho doslidzhennia [Regional labour market as an object of socio-geographical research]. *Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafii*, (37), 142–150. <https://doi.org/10.26565/2076-1333-2024-37-13> [in Ukrainian]
8. Illich, L. M. (2020). Osvitno-kvalifikatsiyni dysbalans na rynku pratsi Ukrainy [Educational and qualification imbalance in the Ukrainian labour market]. Borys Grinchenko Kyiv University. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/30553/> [in Ukrainian]
9. Kovtunets, V. V. (2021). Osvitni ta profesiini kvalifikatsii v konteksti potreb rynku pratsi [Educational and professional qualifications in the context of labour market needs]. *Visnyk NAPN Ukrainy*, (3). <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/316> [in Ukrainian]
10. Ministry of Economy of Ukraine. Prohrama relokatsii pidpriemstv [Enterprise relocation program]. <https://me.gov.ua> [in Ukrainian]
11. National Bank of Ukraine. Makroekonomichna analityka [Macroeconomic analytics]. <https://bank.gov.ua> [in Ukrainian]
12. Palekhova, V. A. (2022). Osvita i rynek pratsi: problemy vidpovidnosti [Education and labour market: Problems of correspondence]. *Ekonomika ta derzhava*, (6), 45–50. <https://ed.pdatu.edu.ua/article/view/237699> [in Ukrainian]
13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2026). Pro skhvalennia Stratehii zainiatiosti naseleennia Ukrainy na period do 2030 roku... [On approval of the Employment Strategy of Ukraine until 2030]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/92-2026-%D1%80> [in Ukrainian]
14. Sehida, K., & Dumnov, O. (2026). Koniunktura rehionalnoho rynku pratsi (keis Kharkivskoi oblasti) [Regional labour market conjuncture (case of Kharkiv Region)]. In *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference “Current Problems and Prospects for Regional Development”* (pp. 219–226). [in Ukrainian]
15. Ustymenko, V. A., & Dzhabrailov, R. A. (2023). Pravovi zasoby podolannia dysbalansu mizh rynkom pratsi ta rynkom osvitnikh posluh [Legal means of overcoming the imbalance between the labour market and the education market]. *Ekonomichne pravo*, (3). <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economiclaw/article/view/5827> [in Ukrainian]
16. Helvetas Swiss Intercooperation. (2025). Labour market assessment 2024–2025: Business demand, challenges, strategy for impact. <https://www.helvetas.org/Publications-PDFs/Eastern-Europe-Caucasus/Ukraine/Social%20Housing%20Reform%20in%20Ukraine/Labor%20Market%20Assessment%202024-2025%20Business%20Demand,%20Challenges,%20Strategy%20For%20Impact-UA.pdf> [in Ukrainian]
17. Helvetas Swiss Intercooperation. (2025). Registered unemployment in Ukraine: Needs, features, assessments. <https://www.helvetas.org/Publications-PDFs/Eastern-Europe-Caucasus/Ukraine/Social%20Housing%20Reform%20in%20Ukraine/Registered%20unemployment%20in%20Ukraine%20needs,%20features,%20assessments-UA.pdf> [in Ukrainian]
18. Work.ua. (n.d.). Labour market analytics in Ukraine: Dynamics of vacancies, competition and demand structure. <https://www.work.ua/articles/analytics/3547/> [in Ukrainian]
19. Work.ua. Labour market statistics. <https://www.work.ua/stat/> [in Ukrainian]
20. World Bank. (2025). Listening to Ukraine: Monitoring living conditions. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/7a038d8198d79e7979898da40195c73b-0080012025/original/Listening-to-Ukraine-Update-Fall-2025.pdf> [in English]
21. World Bank. (2026). Updated Ukraine recovery and reconstruction needs assessment (RDNA5). <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2026/02/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> [in English]
22. World Bank. (2026). Who will deliver recovery? A lesson from Ukraine on jobs, skills, and the missing link. <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2026/04/09/who-will-deliver-recovery-a-lesson-from-ukraine-on-jobs-skills-and-the-missing-link> [in English]

Conflict of Interest: The authors certify that, although one of the authors of the article is a member of the editorial board of this journal, the peer review, publication decision, and editorial processes were conducted independently, without their participation or influence. Any potential conflicts of interest were fully mitigated through external oversight of the process.

The article was received by the editors 14.03.2026

The article is recommended for printing 25.04.2026

Published 30.05.2026